

Μάθημα 69ο

Τό Πρωτευαγγέλιον. Τό ὄνομα τῆς Εὐας, Ζωή.

Μετά τήν καταδίκη καί τοῦ ἄνδρα, παιδιά, ὅπως εἴχαμε δεῖ τήν περασμένη φορά, καταλαβαίνετε, ὅτι μέσα στόν παράδεισο ἀναπτύχθηκε μία ἀτμόσφαιρα ζοφώδης, σκοτεινή, μελαγχολική, ἀφοῦ αὐτός ὁ ἴδιος ὁ παράδεισος μεταβλήθηκε σέ τόπο δικαστηρίου. Γιά κοιτάζτε, ἀλήθεια· ὁ παράδεισος τοῦ Θεοῦ, ἐκεῖνος ὁ εὐλογημένος χῶρος, ἔγινε τώρα τόπος καταδίκης!

Μέσα ὅμως σ' αὐτή τή ζοφώδη ἀτμόσφαιρα, ἀκούγεται καί ἓνα ἐλπιδοφόρο μήνυμα· εἶναι τό ἔξης.

Ὅταν καταδίκασε ὁ Θεός τόν ὄφι, τόν διάβολο, εἶπε: «Ἐχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικὸς καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματός σου καὶ ἀνὰ μέσον τοῦ σπέρματος αὐτῆς· αὐτός σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺν τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν.»¹. Δηλαδή, θά θέσω ἔχθρα ἀνάμεσα σ' ἐσένα καὶ στή γυναίκα, καὶ ἀνάμεσα στό δικό σου τό σπέρμα καὶ στό σπέρμα αὐτῆς· αὐτός θά σοῦ συντρίψει τό κεφάλι, κι ἐσύ θά τοῦ πληγώσεις τήν πτέρνα. Αὐτό εἶναι μία προφητεία!

1. Γέν. 3, 15.

Σᾶς εἶχα πεῖ ὅτι ἤδη εἶχε ἀκουστεῖ μία προφητεία μέσα στόν παράδεισο· ἦταν ἡ προφητεία τοῦ Ἀδάμ, ὅταν, βλέποντας τή γυναῖκα, εἶπε ὅτι αὐτή εἶναι «ὁστοῦν ἐκ τῶν ὀστέων μου καὶ σὰρξ ἐκ τῆς σαρκός μου»². Ἡ προφητεία αὐτή εἰπώθηκε ἀπό τόν Ἀδάμ· φυσικά ἀπό τόν Θεό, ἀλλά διά μέσου τοῦ Ἀδάμ. Τώρα ἐδῶ ὁ Θεός ὁ ἴδιος λέει ἄμεσα μία προφητεία, δίνει ἓνα χαρμόσυνο μήνυμα, ὅπως θά δοῦμε λίγο πῶ κάτω, πού ἀκούγεται ὡς μιά ἐλπίδα μέσα σ' ἐκείνη τήν ἀπογοητευτική κατάσταση. Ἀλλά ἄς ἀναλύσουμε αὐτό τό μήνυμα πού ἔδωσε ὁ Θεός.

«Ἐχθραν θήσω», θά βάλω ἔχθρα –σέ χρόνο μέλλοντα, μελλοντικά. Θά βάλω ἔχθρα ἀνάμεσα σ' ἐσένα, τόν διάβολο, καί στή γυναῖκα· ἀνάμεσα στό σπέρμα τό δικό σου καί τό σπέρμα τῆς γυναίκας.

Ὁ Θεός βάζει ἔχθρα; Δέν εἶναι Θεός ἀγάπης;

Παιδιά, ναί, εἶναι Θεός ἀγάπης. Ἐδῶ ὅμως ἔπρεπε νά μπεῖ ἔχθρα, καί τοῦτο διότι αὐτό θά ἦταν τό συμφέρον τῶν ἀνθρώπων. Γιά νά μὴν ὑποστεῖ ὁ ἄνθρωπος ἀλλεπάλληλες ἀπάτες ἐκ μέρους τοῦ διαβόλου, ἔπρεπε νά χωρίσουν πλέον οἱ σχέσεις τους, δηλαδή δέν ἔπρεπε νά ὑπάρχει σχέση. Καί ὅχι μόνο δέν ἔπρεπε νά ὑπάρχει σχέση, ἀλλά ἐπιπλέον θά ἔπρεπε νά ὑπάρχει μία ἀρνητική σχέση, μία ἄπωση, δηλαδή μία ἐχθρότητα. Διότι, ἂν δέν ὑπῆρχε αὐτή ἡ ἐχθρότητα, θά ὑπῆρχε ἡ δυνατότητα μέ εὐκολία νά ἐπανασυνδεθοῦν οἱ σχέσεις τοῦ διαβόλου μέ τούς ἀνθρώπους. Ἐπρεπε λοιπόν νά ὑπάρχει ἀνάμεσά τους μία ἔχθρα.

2. Γέν. 2, 23.

Ἐδῶ ταιριάζει ἐκεῖνο πού λέει ὁ Δαβίδ, στὸν 138ο ψαλμό, στίχο 22: «τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς, εἰς ἐχθροὺς ἐγένοντό μοι». Εἶναι πολὺ χαρακτηριστική αὐτὴ ἡ φράση· τοὺς μισοῦσα μέ ἓνα τέλειο μῖσος. Δηλαδή δέν ὑπῆρχε μέσα στὴν καρδιά μου κανένα περιθώριο νά ἀγαπήσω αὐτούς. Ποιούς; Τοὺς δαίμονες, καί μόνο τοὺς δαίμονες!³

Μὴν πεῖ κανεῖς ὅτι εἶναι δυστυχησμένα πλάσματα καί ὅτι θά πρέπει νά τοὺς δείξουμε λίγη ἀγάπη...⁴

3. «Τῷ ὄντι γὰρ βλαβεραὶ αἱ πρὸς τὴν κακίαν καταλλαγαί· ἐπειδὴ νόμος οὗτος φιλίας δι' ὁμοιότητος πέφυκε τοῖς συναπτομένοις ἐγγίνεσθαι. Ὅθεν ὀρθῶς ἔχει τὸ "Φθείρουσιν ἡθὴ χρηστὰ ὁμιλίας κακαί".» (Μ. Βασιλείου, PG 31, 348C). Βλ. Α' Ἰωάν. 4, 8· 16. κ.ἀ. «Τὸ γὰρ ἔχθραν θήσω ἀνὰ μέσον σου καὶ τοῦ ὄψεως, διδάσκοντός ἐστι κεχρηῆσθαι τῷ θυμῷ ὥσπερ ὄπλῳ» (Μεγ. Βασιλείου, PG 31, 368B). Προβλ. Ματθ. 10, 34-37. «Εὐγνωμόνως οὖν ἀκούοιμεν, πῶς ὁ Θεὸς ἔχθραν ποιεῖ τὴν πρὸς τόνδε, ἵνα φιλίαν ποιήσῃ τὴν πρὸς τὸν Χριστόν· ἀδύνατον γὰρ ἅμα εἶναι φίλον τῶν ἐναντίων. Καὶ ὥσπερ "οὐδεὶς δύναται δυοὶ κυρίοις δουλεῦν", οὕτως οὐδεὶς δύναται εἶναι φίλος καὶ Θεῷ καὶ Μαμωνᾷ, φίλος καὶ Χριστῷ καὶ ὄφει· ἀλλὰ ἀνάγκη καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν Χριστόν ἐχθραν ποιῆσαι πρὸς τὸν ὄφιν, καὶ τὴν φιλίαν τὴν πρὸς τὸν ὄφιν ἐχθραν γεννῆσαι τὴν πρὸς τὸν Χριστόν.» (Ὡριγένους, *Εἰς τὸν προφήτην Ἰερεμίαν*, Ὁμιλία Κ', PG 13, 517AB)

4. Ὑπάρχει ἓνα τραγούδι, πού ἀποτελεῖ καὶ τὸν ὕμνο τῶν Σατανιστῶν, τὸ *Συμπάθεια γιὰ τὸν Διάβολο* (*Sympathy for the Devil*, The Rolling Stones, 1968). Εἶναι γνωστὴ ἡ προσπάθεια τοῦ Σιωνισμοῦ γιὰ ἀντιστροφή τοῦ κλίματος, διὰ τῆς ροκ μουσικῆς, ὅχι μόνο ἐναντίον τοῦ Χριστοῦ, ἀλλὰ καὶ ὑπὲρ τῆς λατρείας τοῦ Σατανᾶ. Σέ πολλὰ τέτοια τραγούδια ὑπάρχουν μηνύματα, ἐνσυνειδήτα καὶ ὑποσυνειδήτα, ὅπως: *Ζῶ γιὰ τὸν Σατανᾶ*. Δέν μοῦ γουστᾶρει ὁ Θεός. Δέν μπορῶ νά τὸν ἀποφύγω, εἶναι ὁ γλυκός μου ὁ Σατανᾶς. Χορεύοντας μέ τὸν Διάβολο. Ὁ Διάβολος στὴν καρδιά της. Φίλοι τοῦ Διαβόλου. Ὁ Σατανᾶς εἶναι δυνατός, θά σοῦ δώσει τό 666!!!

Ἀγαπητοί μου, ἀναμφισβήτητα, εἶναι δυστυχησμένα πλάσματα· οἱ δαίμονες εἶναι τὰ πῶς δυστυχησμένα πλάσματα! Μόνοι τους φυσικά προκάλεσαν τή δυστυχία τους. Ἀλλά δέν μποροῦν νά μετανοήσουν. Καί ἔχουν φθάσει σέ βάθος τόσης κακίας, ὥστε ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι ἐμεῖς, αὐτὴν τή στιγμή, θά θέλαμε νά ἐκδηλώσουμε τή συμπάθειά μας σ' αὐτούς, αὐτοὶ θά γελοῦσαν καί θά κοροΐδευαν, καί θά προσπαθοῦσαν νά ἐκμεταλλευτοῦν αὐτὴν τή συμπάθειά μας γιὰ νά μᾶς κάνουν κακό! Τό φαντάζεστε αὐτό;... Γι' αὐτό καί λέει ὁ ψαλμωδός, προφητικά, «τέλειον μῖσος ἐμίσουν αὐτούς».⁵

Γι' αὐτό, ἂν θέλουμε νά ζήσουμε πνευματική ζωή, νά τό ξέρουμε, δέν χρειάζεται κανένας διάλογος μέ τόν διάβολο. Κι ἂν ἀκόμη ὑποτεθεῖ ὅτι ἔρχεται νά μᾶς ἀνοίξει διάλογο μέ κάποιους τρόπους ἀπατηλούς, ὅ-

Βλ. Κων. Γ. Παπαδημητρακόπουλου, *Ὑποσυνείδητα μηνύματα, μιά φοβερή ἀπειλή*, ἐκδ. Φωτοδότες, Ἀθήνα 1994.

5. Διηγείτο ὁ ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἀγιορείτης: *Κάποτε, ἓνας μοναχός (ὁ μοναχός αὐτός, ὅπως διαπιστώθηκε ἀργότερα, ἦταν ὁ ἴδιος) εἶχε πονέσει πολύ τούς δαίμονες, καί ἐνῶ προσευχόταν γονατιστός, πεσμένος κάτω, ἔλεγε τά ἑξῆς: «Εὖν Θεός εἶσαι καί, ἅμα θέλεις, μπορεῖς νά βρεῖς ἓναν τρόπο γιὰ νά σωθοῦν καί αὐτοὶ οἱ δυστυχησμένοι δαίμονες, οἱ ὅποιοι, ἐνῶ εἶχαν τέτοια μεγάλη δόξα πρῶτα, τώρα ἔχουν ὅλη τήν κακία καί τήν διαβολιά τοῦ κόσμου, καί ἐάν δέν μᾶς προστάτευσ, θά μᾶς εἶχαν ρημάξει ὅλους τούς ἀνθρώπους». Ἐνῶ λοιπόν ἔλεγε αὐτά τά λόγια προσευχόμενος μέ πόνο, βλέπει ἓνα κεφάλι σκυλήσιο δίπλα του νά τοῦ βγάξει τήν γλώσσα του καί νά τόν κοροΐδεύει. Τό ἐπέτρεψε φαίνεται ὁ Θεός αὐτό γιὰ νά πληροφορήσει τόν μοναχό ὅτι Ἐκεῖνος ἔτοιμος εἶναι νά τούς δεχθεῖ, ἀρκεῖ νά μετανοήσουν. Ἀλλά αὐτοὶ δέν θέλουν τήν σωτηρία τους. (Γέροντος Παϊσίου τοῦ Ἀγιορείτου, Λόγοι Α', Μέ πόνο καί ἀγάπη γιὰ τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, ἐκδ. Ἱ. Ἡσυχαστηρίου Εὐαγγ. Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου, Σουρωτή 1998, σ. 66)*

πως μέ ανθρώπους πού ξέρουμε πολλές φορές ὅτι εἶναι ὄργανά του, θά ποῦμε *ὄχι!* Βεβαίως, ἄνθρώπους δέν θά μισήσουμε, ὅσο κακοί καί ἄν εἶναι. Δέν θά ἔχουμε σχέσεις μαζί τους φυσικά. Αὐτό τό χωρίο ἐφαρμόζεται μόνο στούς δαίμονες. Ἀλλά θά πρέπει νά εἴμαστε πά-
ρα πολύ προσεκτικοί.

Ὅταν ὁ Θεός βάξει ἐδῶ τήν ἔχθρα ἀνάμεσα στόν διάβολο καί στή γυναίκα, στό *σπέρμα* τοῦ διαβόλου καί στό *σπέρμα* τῆς γυναίκας, δείχνει ὅτι θά ὑπάρξει ἔ-
νας πόλεμος μελλοντικός, μία ἐχθρότητα μελλοντική. Διότι τή στιγμή πού μιλάει ὁ Θεός δέν ὑπάρχει καμμία ἐχθρότητα ἀνάμεσα στούς πρωτοπλάστους καί στόν ὄ-
φι. Οἱ πρωτόπλαστοι βέβαια βλέπουν τόν ὄφι, τό φίδι· δέν βλέπουν τίποτα ἄλλο. Ὁ Θεός ὅμως, πίσω ἀπό τό φίδι, βλέπει τόν διάβολο. Δέν ὑπάρχει καμμία ἐχθρό-
τητα ἐκείνη τήν στιγμή, τίποτα ἀπολύτως· ἐπομένως ἀναφέρεται σέ μιὰ μελλοντική ἐχθρική κατάσταση. Κι αὕτη ἡ μελλοντική ἐχθρική κατάσταση θά λάβει τήν ὑ-
ψιστη τιμή, τό μέγιστο θά λέγαμε βάθος, ἀνάμεσα στόν Χριστό προσωπικά καί τόν διάβολο. Ἀρχή θά εἶναι στήν ἔρημο, ὅταν ὁ διάβολος θά πειράξει τόν Χριστό,⁶
—ἢ καί πιό μπροστά ἀκόμη, γιατί στήν ἔρημο εἶναι ἐμ-
φανές⁷— ἐνῶ ἀποκορύφωμα θά εἶναι στόν Σταυρό.

Προσέξτε ὅμως ἐδῶ τί λέει. Δέν λέει *ἀνά μέσον σοῦ καί ἀνά μέσον τοῦ ἀνδρός*, ἀλλά λέει *«ἀνά μέσον σοῦ καί ἀνά μέσον τῆς γυναικός»*. Σᾶς κάνει αὐτό ἐν-
τύπωση, ὅτι τήν ἔχθρα θά τή βάλει ἀνάμεσα στό φίδι

6. Βλ. *Ματθ.* 4, 1-11. *Μάρκ.* 1, 12-13. *Λουκᾶ* 4, 1-13.

7. Ἵσως ἐδῶ ὁ ὁμιλητής ὑπενίσσεται τόν διωγμό τοῦ βρέφους Ἰ-
ησοῦς ὑπό τοῦ Ἡρώδου καί τήν φυγή Του στήν Αἴγυπτο.

καί στή γυναίκα; Ίσως ἐκ πρώτης ὄψεως νά φαίνεται ὅτι ἐπειδή ἐξαπατήθηκε ἡ Εὐα, γι' αὐτό καί τό μῖσος θά μπεῖ ἀνάμεσα στίς δύο αὐτές ὑπάρξεις. Ὅμως ὅχι· εἶναι κάτι πιο μακρινό. Διότι, ὅταν λέει «ἔχθραν θήσω», ἐννοεῖ κάτι μελλοντικό, ἀφοῦ τό ρῆμα εἶναι σέ χρόνο μέλλοντα. Δέν ἀναφέρεται στήν Εὐα –πού στό κάτω-κάτω αὐτή ἐξαπατήθηκε– ἀλλά ἀναφέρεται σέ κάποια ἀπόγονο τῆς Εὐας.

Ἡ μακρινή αὐτή ἀπόγονος πρέπει νά εἶναι γυναίκα, ἐπειδή στό πρόσωπο τῆς Εὐας ὁ Θεός μιλάει γιά μιά μελλοντική γυναίκα· γι' αὐτό ἀπευθύνεται στήν Εὐα. Δέν θά μπορούσε νά ἀπευθυνθεῖ στόν Ἀδάμ; Ὅχι, διότι ὁ Ἀδάμ μπορούσε νά κάνει καί ἀγόρια καί κορίτσια. Γιατί ὅμως πρὸς τήν Εὐα; Σᾶς ξαναλέω, γιά νά τονισθεῖ ὅτι τό πρόσωπο ἐκεῖνο πού θά σταθεῖ ἐχθρικά ἀπέναντι στόν διάβολο θά εἶναι γυναικεῖο.

Καί ποιά εἶναι αὐτή ἡ γυναίκα; Ποιά εἶναι;

Ξέρετε, στήν φράση «ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τῆς γυναικός», αὐτό τό ἄρθρο "τῆς", στήν ἐβραϊκή γλώσσα, πολλές φορές δέν εἶναι ἄρθρο ὀριστικό ἀλλά ἀόριστο, ἔχει ἔννοια ἀορίστου, καί σημαίνει *κάποιας* – ἢ *κάποιου*, ἂν εἶναι ἀρσενικοῦ γένους. Συνεπῶς, ἐρμηνευτικά, θά μπορούσαμε νά τό ποῦμε: *ἀνὰ μέσον σοῦ καὶ ἀνὰ μέσον τινός γυναικός*. Ὅποτε βλέπουμε ἐδῶ ὅτι εἶναι κάποια μακρινή ἀπόγονος. Ποιά εἶναι αὐτή;

Εἶναι ἡ Θεοτόκος, ἡ Παναγία μας! Εἶναι ἡ Θεοτόκος, πράγματι· θά τό δοῦμε καί πιο κάτω.

Ἡ ἐχθρότητα τώρα συνεχίζεται μεταξὺ τῶν ἀπογόνων τοῦ ὄφως-Σατανᾶ καὶ τῆς Εὐας.

Ἀλλά ὅταν ὁ Θεός λέει στόν ὄφι, τόν διάβολο,

περί απογόνων τοῦ σπέρματός του, ξέρετε ποῖο εἶναι αὐτό τό σπέρμα τοῦ ὄφρεως-Σατανᾶ;

Εἶναι τά ὄργανα τοῦ Σατανᾶ καί οἱ δαιμονισμένοι ἄνθρωποι, οἱ ὅποιοι εἶναι φορεῖς τοῦ θελήματος τοῦ Σατανᾶ.

Προσέξτε αὐτό τό σημεῖο. Ὁ διάβολος εἶναι πνεῦμα· οὔτε γεννήθηκε, οὔτε γεννάει. Ὁ διάβολος δημιουργήθηκε ὡς ἄγγελος ἀγαθός, ἀλλά μέ τήν προαίρεσή του ἔπεσε στό κακό. Συνεπῶς γι' αὐτόν δέν ὑπάρχει θέμα απογόνων. Ἀλλά μέ πνευματικό τρόπο ἀπόγονοι τοῦ Σατανᾶ εἶναι, ὅπως σᾶς εἶπα, ὅλοι αὐτοί οἱ κακοί ἄνθρωποι.

Καί ποῖο εἶναι τό σπέρμα τῆς γυναικός;

Εἶδαμε ὅτι αὕτη ἡ μελλοντική γυναίκα εἶναι ἡ Θεοτόκος· συνεπῶς τό σπέρμα αὐτῆς τῆς γυναικός εἶναι ὁ Ἰησοῦς Χριστός.⁸

Εἶναι χαρακτηριστικό ἀκόμη ὅτι τό σπέρμα ἀναφέρεται σέ ἐνικό ἀριθμό· λέει τό σπέρμα σου καί τό σπέρμα αὐτῆς. Γιατί ἀναφέρεται σέ ἐνικό ἀριθμό; Για

8. Ἦδη ἀπό τόν 2ο αἰῶνα οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας ἐρμηνεύουν χριστολογικά τό χωρίο αὐτό· δηλαδή θεωροῦν ὅτι προαναγγέλλει τόν θανάσιμο ἀγῶνα τοῦ Χριστοῦ, ὡς σπέρματος τῆς γυναικός, κατὰ τοῦ διαβόλου, ὡς σπέρματος τοῦ ὄφρεως. Ὁ κύριος εἰσηγητής, ὁ ἅγιος Εἰρηναῖος Λουγδούνου (Λυῶνος), λέει: «Τὴν ἔχθραν ταύτην ὁ Κύριος εἰς ἑαυτὸν ἀνεκεφαλαιώσατο, γενόμενος ἐκ γυναικὸς ἄνθρωπος καὶ πατήσας αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν.» (Κατὰ Αἰρέσεων IV, PG 7, 1114C). Ἀλλά καί ὁ ἅγ. Ἰουστῖνος, στήν ἀπολογία του Πρὸς Τρύφωνα, τονίζει πὼς ὁ Ἰησοῦς, σαρκωθείς ἐκ παρθένου Μαρίας, ὑπέμεινε τόν θάνατο, μέ σκοπὸ ὁ πονηρὸς ὄφρις καὶ οἱ ἄγγελοι πού τόν ἀκολούθησαν νά καταλυθοῦν ὁλοσχερῶς: «Διὰ τῆς παρθένου σαρκοποιηθεὶς ὑπέμεινε, ἵνα διὰ τῆς οἰκονομίας ταύτης ὁ πονηρευσάμενος τὴν ἀρχὴν ὄφρις καὶ οἱ ἐξομοιωθέντες αὐτῷ ἄγγελοι καταλυθῶσι.» (PG 6, 645).

νά δηλώσει ότι αυτή ή ἐχθρότητα θά σταθεῖ ἀνάμεσα σέ δύο πρόσωπα.

Βέβαια, ή Ἁγία Γραφή καί σέ ἄλλες περιπτώσεις χρησιμοποιεῖ τή λέξη σπέρμα σέ ἐνικό ἀριθμό γιά νά δηλώσει ἕναν ὁλόκληρο λαό, καί ὅχι ὅπως ἐδῶ πού ἔχει εἰδική σημασία καί σημαίνει πρόσωπο, ὅχι ὁλόκληρο λαό.⁹ Φερ' εἰπεῖν, ἀναφέρει τήν ἔκφραση σπέρμα Ἀβραάμ. Ὅταν ὁ Χριστός μιλάει γιά ἐκείνη τήν συγκύπτουσα γυναῖκα –τό θυμόσαστε;– καί λέει ὅτι αὐτή εἶναι *θυγατέρα τοῦ Ἀβραάμ, σπέρμα τοῦ Ἀβραάμ*, ἐννοεῖ ὁλόκληρο λαό.¹⁰ Ἐδῶ ὅμως ἔχει εἰδική σημασία καί ἀναφέρεται σέ πρόσωπο. Ἄρα ή ἐχθρότητα αὐτή, ἥ ὁ πόλεμος, θά εἶναι ἀνάμεσα σέ δύο πρόσωπα· τόν Χριστό καί τόν Διάβολο.

Σημειώνει ὁ ἀπόστολος Παῦλος, γι' αὐτό τό χωρίο τῆς *Γενέσεως* στήν *Πρὸς Γαλάτας* ἐπιστολή του, τό ἐξῆς: «Οὐ λέγει, καὶ τοῖς σπέρμασιν, ὡς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ' ὡς ἐφ' ἑνός, καὶ τῷ σπέρματί σου, ὅς ἐστι Χριστός»¹¹. Δέν λέει καί *στά σπέρματά σου*, σάν νά εἶναι πολλά, ἀλλά μιλάει γιά ἕνα, καί λέει *στό σπέρμα σου*, τό ὅποιο εἶναι ὁ Χριστός.

Εἶναι ἀκόμη ἀξιόπρόσεκτο ὅτι ὁ Θεός ἀπευθύνεται στήν Εὐά, καί ὅχι στόν Ἀδάμ. Εἶναι πολύ ἀξιόπρόσεκτο αὐτό. Καταρχάς, θά λέγαμε, ὁ Ἀδάμ πλάστηκε πρῶτος· ὁ Ἀδάμ εἶναι ὁ ἀρχηγός τῆς οἰκογενείας· ὁ Ἀδάμ ἐξουσιάζει τή γυναῖκα, ὅπως λέγαμε τήν περασμένη φορά· γιατί λοιπόν ἀπευθύνεται τώρα πρὸς τήν Εὐά

9. Βλ. *Γέν.* 12,7. 13,15· 17, 15,18. 17,8. 22,18. 24,7. 26,3-4. κ.ἀ.

10. Βλ. *Ἰωάν.* 8,33. 7,42. *Πράξ.* 3,25. 7,5-6. *Ρωμ.* 1,3. 4,13. κ.ἀ.

11. *Γαλ.* 3, 16.

καί δέν ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Ἀδάμ, πού αὐτός εἶναι ἀρχηγός καί θά εἶναι ἡ παρακαταθήκη τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ Θεοῦ;

Εἶναι γνωστό ὅτι τό σπέρμα ἀνήκει στόν ἄνδρα. Συνεπῶς ἐδῶ θέλει νά τονίσει ὅτι αὐτός ὁ μακρινός, θά λέγαμε, ἀπόγονος δέν θά εἶναι παρὰ γέννημα γυναίκας. Δέν ὑπάρχει στή γυναίκα σπέρμα· στόν ἄνδρα ὑπάρχει. Γιατί ὅμως ὁ Θεός λέει στή γυναίκα *τό σπέρμα σου*, ἀφοῦ σ' αὐτή δέν ὑπάρχει; Σημαίνει ἐδῶ λοιπόν ὅτι αὐτός ὁ μακρινός ἀπόγονος τῆς Εὐας –ὄχι ἄμεσος ἀπόγονός της– δέν θά εἶναι παρὰ γέννημα ἐκ παρθένου γυναικός.

Αὐτό θά λέγαμε ὅτι εἶναι λογικῶς σόλοικο. Τί θά πεῖ *σόλοικο*; *Σόλοικο* λέμε κάτι τό ἀσύντακτο, κάτι πού δέν στέκει ὡς πρὸς τό συντακτικό. Ἐδῶ ὅμως εἶναι ἐσφαλμένο λογικά· ὄχι συντακτικά. Διότι, σᾶς ξαναλέω, τό σπέρμα δέν ἀνήκει στή γυναίκα, ἀλλά στόν ἄνδρα. Ἄρα, γιά νά τό τονίζει αὐτό, δείχνει ὅτι ἡ γυναίκα πού θά γεννήσει αὐτόν θά εἶναι παρθένος· δέν θά μεσολαβήσει ἄνδρας. Εἶναι πολύ χαρακτηριστικό αὐτό, ἐξαιρετικά χαρακτηριστικό!¹²

12. Τὸ ἀνθρώπινον γένος, λαβὸν τὴν ἐπαγγελίαν ταύτην, ἐξεδέχετο τὸ σπέρμα τῆς γυναικός, τὸν Υἱὸν τῆς γυναικός, δηλονότι τὸν Υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἐβραϊκὴ λέξις Ζαρά, ἣν οἱ Ἑβδομήκοντα μετέφρασαν κυριολεκτικῶς σπέρμα, λαμβάνεται ἐν τῇ Ἀγίᾳ Γραφῇ, ὡσάκις ἂν ἀπαντᾷ, ἀντὶ τοῦ Υἱός. Ἡ Ἄννα, ἡ μήτηρ τοῦ προφήτου Σαμουὴλ, ζητοῦσα παρὰ τοῦ Θεοῦ υἱόν, μετεχειρίσθη τὴν λέξιν Ζαρά· ἀλλ' ὡς γυνὴ ἔχουσα σύζυγον, προσέθετο τὴν λέξιν ἀνασὶμ (Ζαρά ἀνασὶμ) = σπέρμα ἀνδρός, ἥτοι υἱὸν ἀνδρός. Ἐπειδὴ ὅμως ἐν τῇ ἐπαγγελίᾳ δέν ἀνεφέρετο τὸ ἀνδρὸς ἀλλὰ ἀπλῶς υἱὸς γυναικός = ζαρά-ισά, ἔπεται ὅτι ἐρρήθη πρὸς δῆλωσιν τοῦ ὅτι ὁ μέλλων λυτρωτής, ὁ μέλλων νὰ συντρίψῃ τὴν κεφαλὴν τοῦ ὁ-

Καί τί θά σέ κάνει αὐτός ὁ μακρινός ἀπόγονος, τό σπέρμα τῆς γυναικός, ὃ διάβολε;

«Αὐτός σου τηρήσει κεφαλήν» –τηρῶ σημαίνει πλήττω, χτυπῶ, συντρίβω. Αὐτός θά σοῦ συντρίψει τό κεφάλι.¹³

Προσέξτε. Ὁ Θεός χρησιμοποιεῖ θηλυκό γένος ὅταν ἀπευθύνεται στή γυναίκα. Γιά τόν ἀπόγονό της ὁμως, ἐνῶ στήν ἀρχή χρησιμοποιεῖ οὐδέτερο γένος –τό σπέρμα– στή συνέχεια χρησιμοποιεῖ ἀρσενικό γένος, λέει «αὐτός»! Σᾶς κάνει ἐντύπωση; Αὐτό σημαίνει ὅτι αὐτός πού θά γεννηθεῖ θά εἶναι ἄνδρας· καί εἶναι, ὅπως σᾶς εἶπα, ὁ Ἰησοῦς Χριστός. Βέβαια, μέ τό φῶς τῆς Καινῆς Διαθήκης, τό χωρίο αὐτό εἶναι διάφανο· καί ὄχι μόνο διάφανο, ἀλλά καί καταπληκτικό.

Αὐτός λοιπόν θά σοῦ συντρίψει τήν κεφαλή· δηλαδή ἐσένα, τόν διάβολο, θά σέ συντρίψει!...

Καί σύ, ὁ διάβολος, τί θά κάνεις σέ Ἐκεῖνον;

«Καί σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν»· κι ἐσύ θά τοῦ συντρίψεις τή φτέρνα. Τήν ξέρετε τή φτέρνα· εἶναι κάτω-κάτω στό πόδι μας.

φεως, ἔμελλε νὰ εἶναι υἱὸς τῆς γυναικός, ἄνευ ἀνδρὸς συλλαβούσης, ἥτοι υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου, διότι ἡ ἀναμέσση τοῦ σπέρματος τῆς γυναικός τῆς ἀπειρογάμου καὶ τοῦ σπέρματος τοῦ ὄφεως ἔχθρα ἐδήλου τὴν μεταξὺ τοῦ υἱοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ ὄφεως ἔχθραν. (ἀγ. Νεκταρίου Κεφαλᾶ, Μητροπ. Πενταπόλεως, Χριστολογία, ἐκδ. Παρασκευᾶ Λεώνη, Ἀθῆναι 1900, σσ. 9-10)

13. Κάνει ἐντύπωση πῶς, ἐνῶ στό α΄ ἡμιστίχιο τοῦ στίχου 15 ἀναφέρεται ὅτι ἡ ἔχθρα καί ὁ πόλεμος θά ἐπικρατήσῃ ἀνάμεσα στό σπέρμα τοῦ ὄφεως καί αὐτό τῆς γυναικός, στό β΄ ἡμιστίχιο ἀναφέρεται ὅτι ἡ νίκη θά εἶναι ἐνάντια στόν ἴδιο τόν διάβολο καί ὄχι στοὺς ἀπογόνους του. (C. Keil - F. Delitzsch, *Commentary on the old Testament*, σσ. 100-101)

Τί σημαίνουν ὅλα αὐτά; Εἶναι σάν νά λέει ὁ Θεός: Ἐσὺ ὁ διάβολος, μέ τά πονηρά σου ὄργανα, πού μελλοντικά θά εἶναι οἱ Ἀρχιερεῖς καί οἱ Γραμματεῖς καί οἱ Φαρισαῖοι, θά σταυρώσετε τόν Ἰησοῦ. Ἀλλά τό κακό πού θά τοῦ ἐπιφέρετε θά εἶναι μικρό· τόσο μικρό, ὅσο μπορεῖ κανεῖς νά πληγώσει μία ἄκρη τοῦ σώματος, ὅπως εἶναι ἡ φτέρνα· τόσο μικρό – ἂν κανεῖς τραυματίσει τήν φτέρνα του, δέν πεθαίνει. Τό κακό ὅμως πού θά ἐπιφέρει Ἐκεῖνος σ' ἐσένα θά εἶναι καίριο καί συντριπτικό, διότι θά σοῦ συντρίψει τήν κεφαλή, καί θά εἶσαι σάν νά μὴν ἔχεις ζωή μετά. Ἐκεῖνος βέβαια, μετά τήν πληγή, θά ἀναστηθεῖ καί θά κατανικήσει καί θά ἐξουδετερώσει τό κράτος τό δικό σου καί τό κράτος τοῦ θανάτου.¹⁴

Ἐδῶ, ὅπως βλέπετε, παιδιά, σ' αὐτόν τόν στίχο, ἔχουμε *δυνάμει* ὁλόκληρο τό ἔργο τῆς ἀπολυτρώσεως. Γι' αὐτό καί τό χωρίο αὐτό λέγεται *Πρωτευαγγέλιον*, γιατί δίνεται ἡ πρώτη εὐχάριστη ἀγγελία, ὅτι δέν θά εἶναι παντοτινή καί ὀριστική ἡ κατάσταση τῶν ἀνθρώπων ἐκτός παραδείσου· οὔτε ἀκόμη ὁ θάνατος θά εἶναι μία ὀριστική καί μόνιμη κατάσταση· ἀλλά δείχνει ὅτι τά πράγματα κάποτε θά διορθωθοῦν. Πότε; Αὐτό ἀνήκει, σάν γνώση, στόν Θεό. Ἐμεῖς βέβαια τό ξέρουμε αὐτό, γιατί ζοῦμε μετά Χριστόν καί τό γνωρίζουμε. Δη-

14. Βλ. ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Χρυσοστόμου, *Λόγοι εἰς τὴν Γένεσιν*, Ε', PG 54, 602: «Διὰ τοῦτο καὶ ὁ Παῦλος οὐκ εἶπεν, Ὁ Θεὸς ὑποτάξει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν, ἀλλ' Ὁ Θεὸς συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν. Οὐκέτι, καθάπερ πρότερον, Αὐτὸς σου τηρήσει κεφαλὴν, καὶ σὺ αὐτοῦ τηρήσεις πτέρναν· ἀλλ' ὁλόκληρος ἡ νίκη, καθαρὸν τὸ τρόπαιον, παντελὴς ἀφανισμὸς τοῦ πολεμίου, καὶ συντριβή, καὶ ἀπώλεια».

λαδὴ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ ὅλα θά διορθωθοῦν.

Παρατηροῦμε ἀκόμη ὅτι αὐτός ὁ μακρινός ἀπόγονος τῆς Εὕας θά εἶναι Θεάνθρωπος. Θά εἶναι τέλειος ἄνθρωπος γιατί θά ἔχει τή δυνατότητα νά πληγωθεῖ – «σὺ τηρήσεις αὐτοῦ πτέρναν»– ἀλλά καί τέλειος Θεός γιατί θά γεννηθεῖ ἐκ παρθένου, δηλαδή ὑπερφυσικά. Ἄρα λοιπόν αὐτός θά εἶναι Θεάνθρωπος!

Θά ἤθελα ὅμως νά προσέξετε κάτι, μέ ἀφορμή τό *Πρωτευαγγέλιο*, πού ἡ ἀξία του βρίσκεται στήν προφητική του δύναμη. Ἐάν ὑποθεθεῖ ὅτι ὅλα αὐτά πού προαναγγέλιε ὁ Θεός πραγματώθηκαν, τότε καί γιά ἐκεῖνες ἀπό τίς ὑποσχέσεις τοῦ Θεοῦ μέσα στήν Ἀγία Γραφή πού δέν πραγματώθηκαν πρέπει νά εἴμαστε πολύ σίγουροι ὅτι θά πραγματοποιῶν. Προσέξτε τί εἶπα· πολύ σίγουροι! Καί νά ἔχουμε βέβαιη τήν ἐλπίδα ὅτι «πιστός ὁ Θεός»,¹⁵ δηλαδή εἶναι ἀξιόπιστος ὁ Θεός· ἐκεῖνα πού ὑπόσχεται, ἐκεῖνα πού λέει καί προαναγγέλλει, εἶναι ἀληθινά.

Ὑπάρχει ὅμως καί μία προέκταση, πού θά ἤθελα νά τήν προσέξετε ὅλως ἰδιαίτερος.

Στό βιβλίο τῆς Ἀποκαλύψεως, στό 12ο κεφάλαιο, ἔχουμε ἕνα ὄραμα, τό ὁποῖο βλέπει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης. Ἐμφανίζεται στόν οὐρανό μία γυναίκα πού φοράει τόν ἥλιο, στά πόδια της ἔχει τή σελήνη καί στό κεφάλι της στεφάνι μέ δώδεκα ἀστέρια. Ἡ γυναίκα αὕτη ἐγκυμονεῖ καί κοιλοπονᾷ νά γεννήσει. Ἀπέναντί της εἶναι ἕνας δράκων, φίδι φοβερό. Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης μᾶς λέει ὅτι εἶναι ὁ ὄφις ὁ μέγας ὁ ἀρχαῖος.¹⁶

15. Βλ. Α΄ Κορ. 1, 9.

16. Ἀποκ. 12, 9.

Ποιός είναι αυτός ὁ ὄφεις ὁ ἀρχαῖος; Εἶναι τό φίδι τοῦ παραδείσου, δηλαδή ὁ Διάβολος! Καρταδοκεῖ καί περιμένει πότε θά γεννήσει αὐτή ἡ γυναῖκα, νά τῆς ἀρπάξει τό παιδί γιά νά τό καταφάει.

Εἰκόνα συμβολική εἶναι· προσέξτε. Ἐδῶ τί συμβολίζει; Αὐτή ἡ γυναῖκα εἶναι ἡ Θεοτόκος. Ἡ Θεοτόκος κοιλοπονᾷ, δηλαδή εἶναι ἔτοιμη νά φέρει στόν κόσμο τό παιδί της. Ἐκφραση εἶναι· κοιλοπονᾷ... Λέγαμε ὅτι ἡ Θεοτόκος δέν γέννησε μέ πόνους¹⁷ –γιά νά μήν πείτε ὅτι ἀντιφάσκουμε. Αὐτό εἶναι μία ἔκφραση γέννας.¹⁸ Γεννάει. Καί ὁ δράκων περιμένει νά ἀρπάξει τό παιδί, δηλαδή τόν Ἰησοῦ Χριστό, τόν μεγάλο του ἀντίπαλο.

Ὁ διάβολος ὅμως θυμᾶται τί τοῦ εἶχε πεῖ ὁ Θεός στόν παράδεισο, καί παρατηρεῖ. Λέει μάλιστα ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος ὅτι ἔψαχνε ὁ διάβολος –ἀκούστε– ἔψαχνε τίς παρθένους, ποιά τυχόν θά μπορούσε νά γεννήσει! Ἀλλά «ἔλαθε», τοῦ ξέφυγε τοῦ διαβόλου τό γεγονός, ὅταν ἡ Θεοτόκος γέννησε ὡς παρθένος.¹⁹ Φέρεται ὅτι ἔχει σύζυγο, τόν Ἰωσήφ, ἀλλά δέν εἶναι σύζυγός της. Εἶναι δέ τόση ἡ μυστικότητα τῆς Θεοτόκου, ὥστε τό θαῦμα τῆς κυήσεως, πού τῆς ἀνήγγειλε ὁ ἀρχάγγελος Γαβρι-

17. Βλ. *Μάθημα 67ο*, ὑποσημ. 8.

18. Κατά τούς Πατέρες, ἡ γυναῖκα συμβολίζει καί τήν Θεοτόκο καί τήν Ἐκκλησία, τούς πιστούς. Οἱ ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ –πού ἀφοροῦν μόνο στούς πιστούς· ὄχι στήν Θεοτόκο– συμβολίζουν τήν δυσκολία καί ἀντιδραση τῆς ἁμαρτωλῆς μας φύσεως, ἕως ὅτου γεννηθεῖ ὁ Χριστός στήν κάθε ψυχή. Βλ. *Ἦσ.* 26,17-18. *Γαλ.* 4,19.

19. *Πρὸς Ἐφεσίους Ἰγνάτιος*, ΕΠΕ, *Ἀποστολικοὶ Πατέρες*, τ. 4, σ. 88, XIX: «Καὶ ἔλαθεν τὸν ἄρχοντα τοῦ αἰῶνος τούτου ἡ παρθενία Μαρίας καὶ ὁ τοκετὸς αὐτῆς, ὁμοίως καὶ ὁ θάνατος τοῦ Κυρίου· τρία μυστήρια κραυγῆς, ἅτινα ἐν ἡσυχίᾳ Θεοῦ ἐπράχθη». *Προβλ.* *Ἰωάν.* 12,31. 14,30.

ήλ, δέν τό εἶπε οὔτε στόν Ἰωσήφ. Οὔτε στόν Ἰωσήφ! Ὁ δέ Ἰωσήφ, ὅταν βλέπει νά ἐγκυμονεῖ ἡ μνηστή του, πού ἀκόμα δέν ἦταν γυναίκα του, σκανδαλίζεται, καί λέει *Κάτι συμβαίνει ἐδῶ...* μπαίνει σ' ἕναν πειρασμό. Ἀλλά ἀπό τόν πειρασμό τόν βγάζει ὁ ἀρχάγγελος Γαβριήλ, πού τοῦ ἐξηγεῖ περὶ τίνος πρόκειται.²⁰

Μέσα σ' αὐτήν τή μέγιστη μυστικότητα, ὁ διάβολος δέν ἔμαθε τίποτα· ἐξ ἄλλου ὁ διάβολος δέν εἶναι πανταχοῦ παρών. Καί ἔτσι ἡ ἐνανθρώπηση εἶναι ἕνα μυστήριο, ὅπως λέει ὁ ἅγιος Ἰγνάτιος, ἕνα *μυστήριον σιγῆς*. Δέν μπόρεσε αὐτό νά τό μάθει ὁ διάβολος.

Κι ἔτσι, στήν εἰκόνα τώρα τῆς *Ἀποκαλύψεως*, ἐνῶ ὁ *δράκων* περιμένει νά γεννηθεῖ τό *ἄρρεν τέκνον*, τό ἀρσενικό παιδί, τήν ὥρα πού γέννησε ἡ Θεοτόκος, ἀρπάχτηκε τό παιδί καί πῆγε στόν Οὐρανό.

Μέσα σέ μιά πολύ σύντομη εἰκόνα, δείχνει ὅλο τό ἀπολυτρωτικό ἔργο τοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ πού γίνεται ἄνθρωπος. Κι αὐτό τό *ἀρπάχτηκε* δείχνει, μέ μιά συμπιεσμένη εἰκόνα, τήν ἀνάληψη τοῦ Χριστοῦ στόν Οὐρανό.

Ἔτσι ἡ Θεοτόκος ἐδῶ τώρα ταυτίζεται μέ τήν Ἐκκλησία. Ταυτίζεται βεβαίως, ἀλλά καί διακρίνεται· ἄλλη ἡ Ἐκκλησία καί ἄλλη ἡ Θεοτόκος. Σέ τί ταυτίζεται; Ἡ Θεοτόκος ἔδωσε τό σῶμα της, τή σάρκα της, τήν ὕλη της στόν Ἰησοῦ Χριστό. Ἐμεῖς κοινωνοῦμε τό Σῶμα καί τό Αἷμα τοῦ Χριστοῦ, πού εἶναι ἡ Ἐκκλησία· ἀλλά τό Σῶμα τοῦ Χριστοῦ πού κοινωνοῦμε εἶναι τό σῶμα τῆς Θεοτόκου, καί συνεπῶς ἡ Θεοτόκος, στό ὄραμα αὐτό, ταυτίζεται μέ τήν Ἐκκλησία. Καί διακρίνεται καί

20. Βλ. *Ματθ.* 1, 20-21.

ταυτίζεται.

Καί συνεχίζει ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης λέγοντας τά ἑξῆς. Ὁ δράκων, βλέποντας ὅτι ἀρπάχθηκε τό παιδίον στόν Οὐρανό, δέν μπορεῖ πλέον νά κάνει τίποτε, ἀφοῦ ἀπό τόν Οὐρανό ὁ ἴδιος εἶχε πέσει.²¹ Τότε ὁ δράκων «ἐδίωξε τήν γυναῖκα ἣτις ἔτεκε τὸν ἄρρενα», κατεδίωξε τήν γυναῖκα πού γέννησε τό ἀρσενικό παιδί, τήν Ἐκκλησία. «Καὶ ὠργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικί», ὠργίσθηκε ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, «καὶ ἀπῆλθε ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς»· καὶ ἐπιστρέφει ὁ δράκων –γιατί εἶπε προηγουμένως ὅτι ἡ γυναῖκα, διωκόμενη, κατέφυγε στήν ἔρημο– γυρνᾷ νά κάνει πόλεμο μέ τούς ὑπολοίπους τοῦ σπέρματός της. Ποιοί εἶναι οἱ ὑπόλοιποι τοῦ σπέρματος τῆς γυναίκας αὐτῆς; Παιδιά, εἶναι οἱ Χριστιανοί. Ἐφόσον αὐτή ἡ γυναῖκα εἶναι ἡ Ἐκκλησία, κατ' ἐπέκταση τό ὑπόλοιπο τῶν ἀπογόνων της εἶναι οἱ Χριστιανοί, «τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ Θεοῦ καὶ ἐχόντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ»²², πού τηροῦν τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καὶ δίνουν τή μαρτυρία γιά τόν Ἰησοῦ.

Ξέρετε τί σημαίνει αὐτό; Τοῦτο σημαίνει ὅτι ὁ διάβολος ἐφεξῆς, ἀφ' ὅτου ἦλθε ὁ Χριστός καὶ ἀνελήφθη στόν Οὐρανό, κάνει πόλεμο ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας!

Πάρτε το εἶδηση, ἀνοιῖστε τ' αὐτιά σας, ἀνοιῖστε τά

21. Βλ. Λουκᾶ 10,18: «Εἶπε δὲ αὐτοῖς (ὁ Κύριος)· ἐθεώρουν τὸν σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα». Ἦσ. 14, 12: «Πῶς ἐξέπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ὁ ἐωσφόρος ὁ πρωτὶ ἀνατέλλων; συνετρίβη εἰς τὴν γῆν...». Πρβλ. Ἰωάν. 12,31. 16,11. Α' εὐχὴ Ἐξορκισμῶν μεγ. Βασιλείου: «Ἐξορκίζω σε, τὸν ἐκριφθέντα ἐκ τῆς ἄνω φωτοφορίας...».

22. Ἀποκ. 12, 13.

μάτια σας, νά τό καταλάβετε, ὅτι ὑπάρχει ἓνας διαρκής, ἓνας διηνεκής πόλεμος τοῦ διαβόλου ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας, μέχρι πού νά ξανάρθει ὁ Χριστός! Πάρτε το εἶδηση! Σᾶς τό λέω, γιατί ὁφείλει κάθε πιστός νά τό γνωρίζει, γιά νά μή πυρώνεται καί ἀπορεῖ γιά τίς προσβολές τοῦ Σατανᾶ.²³ Εἶδαμε καί βλέπουμε καί θά δοῦμε τί ὑφίσταται καί τί ἔχει νά ὑποστεῖ ἡ Ἐκκλησία ἀπό ἐκείνους πού δέν γνωρίζουν, ἢ δέν θέλουν νά γνωρίζουν γιά τήν Ἐκκλησία, καί μεταβάλλονται σέ ὄργανα τοῦ Σατανᾶ. Καί καταλαβαίνετε τώρα λοιπόν, αὐτοί οἱ ἄνθρωποι, σάν ὄργανα τοῦ Σατανᾶ, κάνουν πόλεμο ἐναντίον τῆς Ἐκκλησίας! Καί μάλιστα μή σᾶς παραξε-νεύει ἂν αὐτοί οἱ ἄνθρωποι πού κάποτε βαπτίσθηκαν καί πῆραν τό Χρίσμα, τήν σφραγίδα δηλαδή τοῦ Χριστοῦ, τώρα γίνονται ἄρνητές!

Παιδιά, νά τό ξέρουμε. Δέν ξέρω· μπορεῖ ὁ Θεός νά μήν ἐπιτρέψει διωγμό στίς ἡμέρες μας· μπορεῖ ὅμως καί νά ἐπιτρέψει. Ὁ διωγμός βεβαίως παίρνει ποικίλες μορφές. Ἡ πιό ἀπλή μορφή εἶναι αὐτή τῆς κοροϊδίας πού θά σοῦ κάνει ὁ ἄλλος στό σχολεῖο, πού θά σοῦ πεῖ *Μπά, ἐσύ πῶς καί δέν φορᾷς παντελόνια, καί φορᾷς ἀκόμη φουστάνια;... Μπά, πῶς καί ντύνεσαι ἔτσι ἀπλᾶ, καί δέν ντύνεσαι ἀλλιώςτικα;... Μπά, πῶς γίνεται καί δέν ἔχεις φίλο ἢ φιλενάδα;... Ναι-ναι!* Ἀπό τήν εἰρωνεία αὐτή, μέχρι τόν θερμό, θά λέγαμε, διωγμό, τό νά σέ κυνηγήσουν οἱ ἄνθρωποι καί νά ὑποστεῖς μαρτύριο –ὅπως διαβάζουμε τά μαρτύρια τῶν Χριστιανῶν μέσα στούς εἴκοσι αἰῶνες– καί πού δέν ἔχουν βεβαίως στα-ματήσει νά γίνονται κατὰ τόπους στή γῆ.

23. Πρβλ. Α΄ Πέτρ. 4, 12.

Νά τό πάrouμε εἶδηση· ὁ πόλεμος αὐτός συνεχίζεται! γι' αὐτό καί σᾶς διάβασα αὐτό τό χωρίο.

Ἄλλά δόξα τῷ Θεῷ πού ἔχει τέλος ἡ ἀνθρώπινη ζωή, ἔχει τέλος καί ἡ Ἱστορία, καί τά πράγματα αὐτά δέν θά εἶναι στό διηνεκές, ἀλλά θά θεραπευθοῦν· δηλαδή θά ξανάρθει ὁ Χριστός, καί θά παραλάβει μαζί Του τούς πιστούς, ἐκείνους δηλαδή πού ἔμειναν πιστοί στό θέλημά Του καί στό ὄνομά Του.

Μετά τήν καταδίκη αὐτή, παιδιά, ἀποχώρησε ὁ Θεός, καί ἔμειναν ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὐά. Ἐδῶ βέβαια ὁ Θεός θά ἀποφασίσει νά τούς διώξει ἀπό τόν παράδεισο, πράξη πού συντελεῖται εὐθύς παρακάτω. Ἀλλά γιά λόγους θά λέγαμε διηγήσεως, ὁ ἱερός συγγραφέας παίρνει ἕνα-ἕνα κομμάτι, μιά-μιά φάση, ἀναπτύσσει τή μία πλευρά, τήν ἀφήνει, προχωρεῖ παρακάτω, ὅπως συμβαίνει ὅταν διαβάζουμε ἕνα διήγημα, μιά ἱστορία.

Μετά τήν καταδίκη, διαβάζουμε στήν Ἀγία Γραφή, στό ἱερό κείμενο, τά ἑξῆς: «Καί ἐκάλεσεν Ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ζωή, ὅτι αὕτη μήτηρ πάντων τῶν ζώντων»²⁴. Καί κάλεσε ὁ Ἀδάμ τό ὄνομα τῆς γυναίκας του Ζωή, γιατί αὐτή θά ἦταν ἡ μητέρα ὅλων τῶν ζώντων ἀνθρώπων.

Ἄν καί προαναγγέλθηκε ὁ θάνατος ἀπό τήν βρώση τοῦ καρποῦ, ὥστόσο ὁ Ἀδάμ καλεῖ τή γυναῖκα του Ζωή, ὡς μητέρα ἀπογόνων.

Ἄλλά δέν εἶχε πεῖ ὁ Θεός «ἡ δ' ἂν ἡμέρα φάγητε ἀπ' αὐτοῦ, θανάτῳ ἀποθανεῖσθε»²⁵; Πῶς λοιπόν τώρα ὁ Ἀδάμ ἀποκαλεῖ τήν γυναῖκα του Ζωή, δηλαδή μητέ-

24. Γέν. 3, 20.

25. Γέν. 2, 17.

ρα ζωντανῶν ὑπάρξεων;

Αὐτό φανερώνει μιὰ εὐλογία, γιατί ὁ Θεός δέν θέλει νά καταστραφεῖ τό ἔργο τῶν χειρῶν Του, καί οἰκονομεῖ τό σχῆμα *φυλα*, δηλαδή τό σχῆμα *ἄνδρας-γυναίκα*. Αὐτό, προσέξτε, εἶναι ἓνα σχῆμα, εἶναι παροδικό· δέν εἶναι αἰώνιο, δέν θά ὑπάρχει στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἡ χρήση τῶν φύλων. Εἶναι ἓνα σχῆμα τοῦ παρόντος αἰῶνος, πού ὁ Θεός ἔκανε τό σχῆμα αὐτό, ἀκριβῶς γιά νά μήν καταστραφεῖ τό ἔργο τῶν χειρῶν Του μέ τόν θάνατο πού προεῖπε στούς πρωτοπλάστους.²⁶

Συνεπῶς, ὅταν ἀποκαλεῖ ὁ Ἀδάμ τήν γυναῖκα του *Ζωή*, αὐτό εἶναι μιὰ εὐλογία, γιατί θά γεννηθοῦν ἄνθρωποι· καί αὐτοί μέν, οἱ πρωτόπλαστοι, θά πεθάνουν, ἀλλά θά ζήσουν τά παιδιά τους· θά πεθάνουν καί τά παιδιά τους, θά ἔρθουν τά ἐγγόνια τους, καί οὕτω καθ' ἐξῆς.

Ἀλλά καί ἡ προηγούμενη εὐλογία τοῦ Θεοῦ, ὡς *Πρωτευαγγέλιο*, ὅπως σᾶς εἶπα προηγουμένως, πέφτει στό κενό, ἂν ὑποτεθεῖ ὅτι οἱ πρωτόπλαστοι δέν θά ἔφερναν ἀπογόνους· διότι ὅλη αὐτή ἡ ὑπόθεση τῆς ὑποσχέσεως εἶναι ὑπόσχεση μελλοντική. Ἐάν λοιπόν δέν θά ἔφερναν ἀπογόνους, πῶς θά γινόταν αὐτό; Ἐπρεπε δηλαδή νά φέρουν ἀπογόνους.

Ἐνα πολύ ὥραϊο τροπάριο τῆς Μεγάλης Ἑβδομάδος –ἀπό τά Ἐγκώμια πού ψάλλουμε τήν Μεγάλη Παρασκευή συγκεκοιμένα– ἀναφέρει ὅτι ὁ Χριστός κατ-

26. Ὁ Κύριος σαφῶς δήλωσε ὅτι στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ οὔτε νυμφεύονται οὔτε παντρεύονται (*Ματθ.* 22,30. *Μάρκ.* 12,25. *Λουκᾶ* 20, 35-36. Πρβλ. *Α΄ Κορ.* 6,13). Βλ. ἱερ. Χρυσόστομου, *Περὶ παρθενίας*, 14, PG 48, 543, *Ὁμιλία εἰς τὴν Γένεσιν, ΙΗ΄*, PG 53, 153, *Μεγ. Ἀθανασίου, Ἐξηγήσεις εἰς Ψαλμούς*, 50, 7, PG 27, 240 CD, κ.ἄ.

ἦλθε σὸν Ἰᾶδι γιὰ νά συναντήσῃ τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐά, ὅπως τοὺς τό εἶχε ὑποσχεθεῖ σὸν παλαιὸ παρὰ-δῖσο. Τί τοὺς εἶπε; Ἰγὼ θά σᾶς σώσω· ἦρθα λοιπὸν νά σᾶς σώσω.²⁷ Βλέπετε ὅτι ὁ Θεὸς εἶναι πιστὸς σὶς ὑποσχέσεις Του; Ὅ,τι ὁ Θεὸς ὑπόσχεται, τό ἐκπληρῶ-νει. Καμμία ὑπόσχεσή Του δέν πέφτει στό κενό!

Ἐπίσης, τό ὄνομα Ζωή δείχνει ὅτι οἱ ἄνθρωποι δέν θά δημιουργοῦνται πλέον μέ τὸν τρόπο πού ἔγινε ὁ Ἀδάμ καὶ ἡ Εὐά, ἀλλά μ' ἓναν καινούργιο τρόπο. Καὶ ποίος θά εἶναι αὐτός ὁ καινούργιος τρόπος; Θά εἶναι ἡ γέννηση.

Μάλιστα, λίγο πιὸ κάτω, στό 4ο κεφάλαιο, ἀναφέ-ρεται πλέον ὁ τρίτος τρόπος δημιουργίας τοῦ ἀνθρώ-που. Βέβαια δέν θά ἀναφερθοῦμε τώρα στό θέμα αὐτό,

27. «Ἐπὶ γῆς κατῆλθες, ἵνα σώσης Ἀδάμ· καὶ ἐν γῇ μὴ εὐρηκὼς τοῦτον Δέσποτα, μέχρις Ἰδου κατελήλυθας ζητῶν.» (Ὁρθρος Μ. Σαββάτου, Ἀκολουθία Ἐπιταφίου Θρήνου, Στάσις Α΄). Χαρακτη-ριστική εἶναι καὶ ἡ εἰκονογραφία τῆς *Εἰς Ἰδου Καθόδου*, πού ὑπογραμμίζει τὴν ἔνταση τῆς νικηφόρας προέλασης τοῦ Κυρίου στά καταχθόνια. Ἐκεῖ ἀπεικονίζονται οἱ γκρεμισμένες πύλες τοῦ Ἰδου, τὰ σκορπισμένα κλειδιά, οἱ σύρτες καὶ οἱ μοχλοί, («συνέτρι-ψε πύλας χαλκὰς καὶ μοχλοὺς σιδηροὺς συνέθλασεν», Ψαλμ. 95, 16), ὅπου ὁ Ἰησοῦς ἀνασύρει μέ ὁρμή τὸν Ἀδάμ καὶ τὴν Εὐά («τὸν Ἀδάμ σὺν τῇ Εὐά, λυτροῦμαι παγγενῇ, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἔξαναστήσομαι» (τροπάριον Θ΄ Ὡδῆς, Κανόνος Μ. Σαββάτου). Ἐκτός τῶν πρωτοπλάστων, μετέχουν τῆς λυτρώσεως ὁ Δαυὶδ καὶ ὁ Σολομὼν, ἄλλοι Δίκαιοι τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, ὅπως ὁ Ἀβελ, κα-θὼς καὶ ὅσοι πίστευσαν στό εὐαγγελικὸ κήρυγμα τοῦ Χριστοῦ. Ὅπως γράφει ὁ Φώτης Κόντογλου, Ὁ Ἀδάμ παρίσταται ὡς γέ-ρων βαθύγερος, μέ μαλλιά ὁπού κλώθουν εἰς τοὺς ὤμους του, μέ πρόσωπον ἀγριωπὸν καὶ σκληρόν, ἡ δὲ Εὐά ὡς γράϊα ἀσπρόμαλ-λη, τυλιγμένη εἰς τό φόρεμά της, καὶ οἱ δύο δὲ ἐγείρουν τὰς χεῖρας των εἰς στάσιν παρακλητικήν. (Ἐκφρασις τῆς Ὁρθοδόξου Εἰκο-νογραφίας, τ. Α΄, ἐκδ. οἶκος Ἀστήρ, Ἀθήνα 2000, σ. 179)

μιᾶς πού θά σταματήσουμε ἐδῶ τή σειρά αὐτή τῶν μαθημάτων μας, ἡ ὁποία θά περιοριστεῖ μόνο στά τρία πρῶτα κεφάλαια τῆς Γενέσεως. Λίγο παλιότερα ὅμως εἴχαμε ἀρχίσει ἀπό τό 4ο κεφάλαιο,²⁸ ἀφήνοντας τά τρία πρῶτα κεφάλαια γιά καλύτερο χρόνο, τά ὁποῖα πράγματι ὁ Θεός ἔδωσε τήν εὐλογία Του νά ἀναπτυχθοῦν σ' αὐτό τό χρονικό διάστημα.

Ἐκεῖ βλέπουμε ὅτι ὁ Ἀδάμ ἀναγνωρίζει τήν Εὐά ὡς σύζυγό του, καί γεννάει τόν Κάιν. Καί λέει μάλιστα ἐκεῖ ἡ Εὐά: «ἐκτησάμην ἄνθρωπον διὰ τοῦ Θεοῦ»²⁹, γέννησα ἄνθρωπο διὰ τοῦ Θεοῦ. Δέν λέει διὰ τοῦ ἀνδρός, ἀλλά «διὰ τοῦ Θεοῦ»! Βεβαίως διὰ τοῦ ἀνδρός, ἀλλά... ὁ Θεός μοῦ ἔδωσε τό παιδί. Εἶναι χαρακτηριστική αὐτή ἡ φράση τῆς Εὐάς.

Ὁ δέ Ἀδάμ, ὅταν γέννησε τόν Σήθ, εἶπε ὅτι ἔγινε «κατὰ τήν ἰδέα αὐτοῦ καί κατὰ τήν εἰκόνα αὐτοῦ»³⁰. δηλαδή αὐτό πού ἦταν ὁ ἴδιος, ἔγινε καί τό παιδί. Καί ἐπειδή συνέπεσε τό παιδί αὐτό νά εἶναι ἀγόρι καί εἶχε καί τά ἴδια ψυχοσωματικά χαρακτηριστικά μέ τόν πατέρα του, ὁ Ἀδάμ στό πρόσωπο τοῦ παιδιοῦ του εἶδε τόν ἑαυτό του, δηλαδή τήν εἰκόνα του, τήν ἰδέα του· αὐτό σημαίνει ἰδέα, μορφή.

Συνεπῶς ἔχουμε τρία εἶδη δημιουργίας. Ὁ πρῶτος εἶναι ὅταν ὁ Θεός δημιουργήσῃ ἀπευθείας τόν Ἀδάμ, παίρνοντας ὑλικά στοιχεῖα ἀπό τή δημιουργία Του. «γῆ

28. Ἀπό τίς 16 Ὀκτωβρίου 1978 μέχρι καί τίς 19 Μαΐου 1980 εἶχαν πραγματοποιηθεῖ 48 κατηχητικά μαθήματα, ὅπου ἀναλύθηκαν τά ὑπόλοιπα κεφάλαια τῆς Γενέσεως (ἀπό τό 4ο καί μετά) σέ κύκλο ἀνδρῶν, στόν Ἱερό Ναό Ἀγίου Στυλιανοῦ Λαρίσης.

29. Γέν. 4, 1.

30. Γέν. 5, 3.

εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ»³¹ τοῦ εἶπε· χωματένιος εἶσαι καὶ στό χῶμα θά γυρίσεις.

Ἡ Εὗα ὅμως γίνεται μέ ἄλλον τρόπο δημιουργίας· Ὑπνώνει ὁ Θεός τόν Ἀδάμ, παίρνει μία πλευρά του, καὶ ἀπ' αὐτήν οἰκοδομεῖ, δημιουργεῖ δηλαδή, τήν Εὗα. Δέν παίρνει χῶμα, ἀλλά παίρνει ζῶσα ὕλη ἀπό τόν Ἀδάμ, καὶ πάνω σ' αὐτή τήν ὕλη δημιουργεῖται ἡ Εὗα. Δεύτερος τρόπος δημιουργίας αὐτός.

Καί ὁ τρίτος τρόπος δημιουργίας, μέσω συζυγίας ἀνάμεσα στούς δύο πρωτοπλάστους, εἶναι ἡ γέννηση· γεννιέται ὁ Κάιν. Ἔχουμε γέννηση πλέον ἐδῶ. Εἶναι αὐτό πού θά συνεχισθεῖ μέσα στήν ἀνθρώπινη Ἱστορία καί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι θά γεννιοῦνται οἱ μέν ἀπό τούς δέ.

Ἔτσι, θά λέγαμε, ἡ Εὗα ἔχει τρία ὀνόματα. Ὀνομάστηκε *Εὗα*. Βέβαια λένε πολλοί ὅτι Εὗα θά πεῖ *ζωή*. Ἀλλά *Εὗα* σημαίνει *ἀνδρίς*, γιατί προῆλθε ἀπό τόν ἄνδρα. Καί *Εὗα* σημαίνει *γυνή*, καί συνεπῶς *γυνή* θά πεῖ *ἀνδρίς*. Δηλαδή εἶναι αὐτή πού κατάγεται ἀπό τόν ἄνδρα, τό ὄνομά της δείχνει τήν καταγωγή της.³² Τώρα παίρνει καί ἕνα δεύτερο ὄνομα, τό ὄνομα *Ζωή*, ὅτι θά εἶναι ἐκείνη πού θά δώσει ζωή σέ ἀπογόνους. Παίρνει ὅμως καί ἕνα τρίτο ὄνομα, ὅτι θά εἶναι *Μητέρα* ὅλων τῶν ζώντων ὄντων, τῶν ἀνθρώπων. Ἔτσι, ἔχουμε: *Εὗα*, *Ζωή*, *Μήτηρ*.

Ἀλλά εἶναι ἄξιο προσοχῆς ὅτι ἐδῶ –νά προσέξετε λιγάκι αὐτό πού θά σᾶς πῶ– ὅτι ὁ Ἀδάμ ἔδωσε τό ὄνο-

31. Γέν. 3, 19.

32. Βλ. π. Ἀθανασίου Μυτιληναίου, *Ἡ Γένεσις, Τόμος Β΄, Μάθημα 14ο*, ὑποσημ. 23, ἐκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Κομνηνείου, Στόμιον 2018, καί *Μάθημα 61ο*, ὑποσημ. 5 καί 6.

μα Ζωή στήν Εὔα. Προσέξτε, διαβάζω τό κείμενο: «Καὶ ἐκάλεσεν Ἀδὰμ τὸ ὄνομα τῆς γυναικὸς αὐτοῦ Ζωή»³³. Ὁ Ἀδάμ εἶχε δώσει ὄνομα στά ζῶα· ὁ Ἀδάμ δίνει ὄνομα τώρα καί στή γυναίκα του τήν Εὔα καί τήν ἀποκαλεῖ Ζωή.

Ἐδῶ ἔχουμε μία ὀνοματοδοσία, τήν ὁποία κάνει ὁ Ἀδάμ. Αὐτή φανερώνει τήν ἐξουσία τοῦ ἀνδρός ἐπάνω στή γυναίκα· ὅπως ἀκριβῶς ἔχουμε καί τήν ἐξουσία τοῦ ἀνδρός ἐπὶ τῶν ζώων, μέ τό νά δώσει ὄνομα στά ζῶα. Ἔτσι, ὁ ἄνδρας, δίνοντας ὄνομα στή γυναίκα, δείχνει τήν ἐξουσία του ἐπὶ τῆς γυναικός. Εἶναι πάρα πολύ χαρακτηριστικό αὐτό, ὅτι κάνει αὐτή τήν ὀνοματοδοσία ὁ ἄνδρας.

Αὐτό μέχρι σήμερα, παιδιά, διατηρήθηκε στίς παραδόσεις τῶν ἀνθρώπων, τῶν λαῶν καί τῶν γενεῶν ὡς ἐξῆς. Τόν καιρό πού δέν ὑπῆρχαν ἐπίθετα, ἡ γυναίκα, πρὶν παντρευτεῖ, προσδιοριζόταν μέ βάση τό ὄνομα τοῦ πατέρα της· λεγόταν, ἄς ποῦμε, *Μαρία τοῦ Νικολάου*, δηλαδή ἡ Μαρία πού τήν γέννησε ὁ Νικόλαος. Ὅταν παντρευόταν, λεγόταν *Μαρία τοῦ Γεωργίου*, ἂν τήν εἶχε παντρευτεῖ κάποιος Γεώργιος. Ἀπό τόν καιρό ὅμως πού καθιερώθηκαν τά ἐπίθετα, λέμε: *Μαρία Νικολαΐδου*. Κοιτάξτε: δέν λέγεται *Μαρία Νικολαΐδης*, ἀλλά *Μαρία Νικολαΐδου*, δηλαδή ἡ Μαρία πού ἀνήκει στόν Νικολαΐδη, εἶναι Γενική κτητική, *Παπαγεωργίου* καί οὕτω καθ' ἐξῆς. Ὡστε ἐδῶ, μέ τή χρήση τῆς Γενικῆς πτώσεως, δηλώνεται ὅτι ἡ γυναίκα ἀνήκει στόν ἄνδρα. Αὐτό, ἀφ' ὅτου φάνηκε τό ἀνθρώπινο γένος ἐπὶ τῆς γῆς μέχρι καί σήμερα, ἔτσι γινόταν.

33. *Γέν.* 3, 20.

Σήμερα όμως τί γίνεται; Νά σᾶς πῶ τί γίνεται. Σήμερα, σέ μιά φεμινιστική προσπάθεια πού γίνεται, διεκδικεῖ ἡ γυναίκα νά διατηρεῖ τό πατρικό της ὄνομα καί ὄχι τό ὄνομα τοῦ ἀνδρός της! Πρωτοφανές στήν ἱστορία τοῦ ἀνθρωπίνου γένους! Πρωτοφανές, πρωτόγνωρο πράγμα αὐτό!

Ἔτσι, ἀγαπητοί μου, –καί στήν Ἑλλάδα μας τό βλέπουμε αὐτό– στέλνουν προσκλήσεις γιά τή Βάπτιση τοῦ παιδιοῦ τους, καί βλέπουμε ὅτι ὁ ἄνδρας βάζει τό ὄνομά του καί τό ἐπίθετό του, καί ἡ γυναίκα τό ὄνομά της καί τό ἐπίθετό της! *Σᾶς καλοῦμε, λένε, στή Βάπτιση τοῦ παιδιοῦ μας.* Ἀκούσατε τί εἶπα;

Θέλετε ἀκόμη καί κάτι ἄλλο; (Θά μοῦ πεῖτε ὅτι δέν εἶναι παντρεμένοι ἀκόμη. Ὅμως, ὄχι· κι αὐτό παραξενεύει πολύ.) Ὅταν στέλνουν προσκλήσεις γιά τόν Γάμο τους, τυπώνει ἄλλες ὁ ἄνδρας καί ἄλλες ἡ γυναίκα! Καί καλεῖ ὁ ἄνδρας, καλεῖ καί ἡ γυναίκα, χωριστά! Ἡ γυναίκα βάζει τό μικρό της ὄνομα καί τό ἐπίθετό της καί καλεῖ μόνη της, καί ὁ ἄνδρας στά δικά του προσκλητήρια καλεῖ μόνος του!

Ἐγώ ἤξερα μέχρι τώρα ὅτι ἔβγαινε ἓνα προσκλητήριο, καί ἔμπαιναν ἐκεῖ ἢ οἱ γονεῖς ἢ οἱ ἴδιοι –ἂν ἤθελαν νά μιλήσουν γιά τόν ἑαυτό τους– οἱ ἴδιοι καλοῦσαν τοὺς ἀνθρώπους τους, τοὺς συγγενεῖς τους καί τοὺς φίλους τους, νά ἔρθουν καί νά παραβρεθοῦν στόν Γάμο τους. Ἔδιναν καί οἱ δύο ἀπό μία πρόσκληση. Ἄς ποῦμε, ἡ Μαρία τάδε, ὁ Γεώργιος τάδε –βέβαια μέ διαφορετικά ἐπίθετα, γιατί ἀκόμα δέν παντρεύτηκαν– σᾶς καλοῦν στοὺς Γάμους τους· ἢ οἱ γονεῖς τῶν παιδιῶν τῶν τάδε σᾶς καλοῦν στόν Γάμο τους.

Τώρα όλα είναι χωριστά. Δηλαδή γίνεται προσπάθεια νά διατηρήσει ἡ γυναίκα τό δικό της ἐπίθετο, καί ὄχι νά πάρει τό ἐπίθετο τοῦ συζύγου της.

Βλέπετε ὅτι εἶναι ἀποκαλυπτική ἡ Ἁγία Γραφή; Βλέπετε ὅτι δίνει τό ἀνθρωπολογικό μέτρο ἀπό χριστιανικῆς πλευρᾶς; Τό βλέπετε; Γι' αὐτό σᾶς εἶπα στήν ἀρχή τῶν μαθημάτων, πρό τριετίας, ὅτι αὐτά πού θά μελετήσουμε θά μᾶς δώσουν τό μέτρο τοῦ πῶς πρέπει νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος, ὁ ἐν Χριστῷ ἄνθρωπος. Ἐπειδὴ ὁμως ξέπεσαν ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὕα, πηγαίνουμε τώρα στόν Χριστό καί στή Θεοτόκο. Αὐτοί εἶναι τά μοντέλα μας, τά ὑποδείγματά μας· δέν εἶναι βεβαίως πλέον ὁ Ἀδάμ καί ἡ Εὕα.

Ἀλλά τί βλέπουμε ἐδῶ; ὅτι ὁ Ἀδάμ δίνει ὄνομα στήν Εὕα. Ἐκεῖνος τό δίνει. Αὐτό σημαίνει ὅτι ἡ γυναίκα πρέπει νά παίρνει τό ὄνομα τοῦ συζύγου, τοῦ ἀνδρα της, καί νά μὴν εἶναι ἀνεξάρτητη ἀπό τόν ἄνδρα. Ἐάν δέν μᾶς ἀρέσουν αὐτά, τότε ἔχουμε πολλά νά πληρώσουμε... Καί φαίνεται, παιδιά, ὅτι πολλά θά πληρώσουμε!

Ἐγώ θά σᾶς παρακαλέσω πάρα πολύ, ἐσεῖς πού ἀκοῦτε τόν λόγο τοῦ Θεοῦ –ἐξ ἄλλου, αὐτός εἶναι ὁ σκοπός μας, ἀκούγοντας τόν λόγο τοῦ Θεοῦ– ὅταν θά μεγαλώσετε, τίποτα ἀπό αὐτά πού γίνονται στό περιβάλλον μας καί στή διεφθαρμένη κοινωνία μας νά μὴν σᾶς ἐπηρεάσει! Διότι εἶναι μιὰ κοινωνία Ἀντιχρίστου πραγματικά, πού νικάει ὁ διάβολος.

Ἀκοῦστε: νικάει ὁ διάβολος! Τό λέει ἡ Ἁγία Γραφή! ὁ Ἀντίχριστος θά νικήσει τούς ἁγίους τοῦ Θεοῦ!³⁴

34. Βλ. Ἀποκ. 11, 7. 13, 7.

Πρέπει νά μείνουμε ὄρθιοι! Ὅχι βεβαίως ὅτι θά νικήσει ὅλους τούς ἁγίους, τούς πιστούς· ὅχι δηλαδή ὅτι θά τούς νικήσει κάνοντάς τους νά ἀρνηθοῦν τόν Χριστό, ἀλλά ὅτι θά τούς κυνηγήσει· μ' αὐτήν τήν ἔννοια. Θά πρέπει λοιπόν νά μείνουμε ὄρθιοι!

Παντρεύτηκες, κοπέλα μου; θά πάρεις τό ὄνομα τοῦ συζύγου σου, τελείωσε. Παντρεύτηκες, ἀγόρι μου; δέν θά ἀνεχθεῖς ἡ γυναίκα σου νά κρατάει τό δικό της ἐπίθετο. Αὐτά πρέπει νά συμβοῦν, ἔτσι πρέπει νά γίνουν, γιά νά μπορούμε νά εἴμαστε κάτω ἀπό τόν νόμο τοῦ Θεοῦ, κάτω ἀπό τήν χριστιανική ἀνθρωπολογία, καί νά ἔχουμε τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Ἀλλά, πρῶτα ὁ Θεός, θά συνεχίσουμε.

Κυριακή, 17 Μαρτίου 1985